One Day Interdisciplinary National Conference
on

"Drug Addiction-A Main Problem Of Indian Society In Current Scenario"

Dt.1st March, 2019

With ISSN 2394-8426 International Impact Factor 5.682
Peer Reviewed Journal

Organized by

Department of Sociology

Mahila Mahavidyalaya, Gadchiroli (Maharashtra)

In Association with

Gondwana University, Gadchiroli and

Vidarbh Marathi Samajshatra parishad

Published By
Chief Editor,
Gurukul International Multidisciplinary Research Journal, Pune.
Mo. +919273759904 Email: chiefeditor@gurukuljournal.com
Online Available At : http://gurukuljournal.com/

Principal
Mahatma Gandhi Arts,
Science & Late
N. P Commerce College,
Armori, Dist - Gadchiroli

MAHILA MAHAVIDHYALAYA GADCHIROLI

One Day Interdisciplinary National Conference

on

DRUG ADDICTION – A MAIN PROBLEM OF INDIAN SOCIETY IN CURRENT SCENARIO

Friday, 1st March 2019

Organised by

Department of Sociology

Mahila Mahavidhyalaya Gadchiroli

In association with

Gondwana University Gadchiroli and

Vidharbha Marathi Samajshastra Parishad

==

Published By

Gurukul International Multidisciplinary Research Journal

with ISSN 2394-8426 | Peer Reviewed Journal | Impact Factor – 5.682

Proceeding Available At Our Web portal http://gurukuljournal.com

Editorial Board

Prof. Parinita M. Ghadule
Dr. Pragya V. Tripathi
Dr. Dilip K. Barsagade
Dr. Gajendra Kadhav
Dr. Ravindra Vikhar

INDEX

Paper No.	Title	Author Name	Page No.
1	Alcoholism: Major Cause Of Domestic Violence	Dr. Hansa Tomar	1-5
2	Drug Abuse-A Main Problem Of Indian Society In Current Scinario	Dr. Sharayu Gahirwar	6-7
3	Government And Administration Role On Drug Abuse	Dr. Prof. Abhay Butle	8-9
4	Effect of Tobacco and Wine Addiction on the Financial Position of the Addicts of Gadchiroli District	Aniruddha Sunil Gachake	10-11
5	MUKTIPATH : The way of transformation Bandi (Ban) into Mukti (Freedom) Combat against tobacco and alcohol in Gadchiroli	Dr. Dilip Keshawrao Barsagade	12-16
6	Drug Addiction and Mental Health	Dr. Madhu Prabhakar Khobragade	17-19
7	Government And Various Agencies Role In Drug Addiction	Dr. Devendra R. Bhagat	20-23
8	Drug Addiction	Dr.Kailas V. Nikhade	24-25
9	Alcoholism-Stigma On Indian Society	Dr.Nilima Dawane	26-27
10	Menace of Drug Addiction and the Role and Personal Commitment of the People towards Solving this Problem and Building Nation	Mr. Vinod Manoharrao Kukade	28-30
11	Addiction: A Social Problem In India	Sabiha I.shaikh	31-35
12	Drug Addiction: Causes, Symptoms and Possible Remedies	Dr. Shriram G. Gahane	36-39
13	Globalization, Professional Ethics, Human Values and Drug Addiction	Dr.Prof. Vijaya N.Kannake	40-42
14	Side Effects Of Drug Addiction On Family	Prof. Yogesh Krishnarao Patil	43-44
15	Drug Abuse- Need To Control	Yogeshwar Pikalmunde	45-47
16	Side effects of drug addiction on family, society as well as physical and psychological factors	Anita Sarve	48-50
17	व्यसनाधिनता एक सामाजिक समस्या	प्रा. डॉ. अशोक एन. सालोटकर	51-54
18	महात्मा गांधीजींचे व्यसनविषयक विचारकार्य आणि सद्यस्थिती	प्रा. डॉ. दशरथ धर्माजी आदे	55-57
19	जागतिकीकरण आणि नैतिक आव्हाने	डॉ. अजय पेत्रस बोरकर,	58-61
20	व्यसनाधिनता तरूण पिढीसमोर आव्हाने	देवानंद जे. गोरडवार, अविनाश दिवाकर भुरसे	62-64
21	व्यसनाधिनतेचे दुष्परिणाम वनियंत्रणात्मकउपाययोजना	प्रा. दिलीप जीवन रामटेके	65-69
22	मद्यपान आणि अंमली पदार्थांची सामाजिक समस्या—कारणे आणि उपाय	डॉ.एस.एस.कुंभारे	70-75
23	व्यसनाधीनता : समकालीन भारताची एक गंभीर समस्या	प्रा. डॉ. गजेंद्र मानिकराव कढव	76-78
24	तंबाखू नियंत्रण कायदा २००३	प्रा. डॉ. संजय मारेतराव महाजन	79-82
25	मादक द्रव्याची युवा पीढीची समस्या	डॉ. विजय शंकरराव दिघोरे	83-85
26	अंमली पदार्थांच्या सेवनाची कारणे व दुष्परिणाम	प्रा. लीना विलास गादेवार	86-90
27	गुटखा व खर्ऱ्याचे व्यसन नागपूर शहरातील एक	डॉ. कविता	91-93

Principal
Mahatma Gandhi Arts,
Science & Late
N. P Commerce College
Armori, Dist - Gadchiroli

व्यसनाधीनता : समकालीन भारताची एक गंभीर समस्या

प्रा. डॉ. गजेंद्र मानिकराव
कढव
महात्मा गांधी महाविद्यालय, आरमोरी,
जि. गडचिरोली

बिडी गुटखा, दारू, सुपारी । हे सगळेच विषारी ।।
शरीराचे वाटोळे करता । कशापायी ।।

सामाजिक समस्या ह्या सार्वत्रिक स्वरूपाच्या आहेत. जगाच्या पाठीवर असा कुठलाही समाज अस्तित्वात नाही की ज्या समाजात सामाजिक समस्यांचे अस्तित्व नाही. परंतु प्रत्येक समाजात सामाजिक समस्यांचे अस्तित्व भिन्न भिन्न असते. उदा. भारत, पाकिस्थान, श्रीलंका या आशियायी देशात ज्या समस्या आहेत, त्या समस्या अमेरीका, ऑस्ट्रेलिया, इंग्लंड या युरोपीयन देशात नाहीत.

व्यसनाधीनता ही सुद्धा एक गंभीर समस्या आहेत्र जी संपूर्ण कर्ती पिढी गारद करते. व्यसनाधीनतेचा समाजजिवनावर गंभीर परिणाम पडतो. म्हणूनच व्यसनाधीनता ही एक सामाजिक समस्या आहे. व्यसनाधीनता ही नशेची अशी अवस्था आहे की, जी कोणत्याही व्यक्तीला तिच्या सेवनासाठी इतके निर्भर बनविते की मनुष्य आपल्या आरोग्यापेक्षा तिच्या सेवनाला जास्त महत्व देतो. खंडात देखील व्यसनाधीनतेची समस्या होती, परंतु आज या समस्येचे प्रमाण खुप मोठ्या प्रमाणात वाढले आहे.

भारत हा एक युवकांचा देश आहे. आणि या युवकांमध्येच व्यवनाचे प्रमाण फार मोठे आहे. जर युवकांमध्येच व्यसनाचे प्रमाण जास्त असेल, तर देशाची प्रगती कशी होणार? स्पर्धेच्या युगात जीवन जगणारा युवक वर्ग हा कामाचा असणारा भरमसाठ व्याप, एकाकीपणा, बेरोजगारी, फॅशन आणि कुटुंबियांकडून वाढत्या अपेक्षा अशा इत्यादी कारणांमुळे कुठेतरी आपले मानसिक समाधान शोधण्याचा प्रयत्न करतो. परंतु हे मानसिक समाधान कुठेच न मिळाल्याने ते व्यसनाच्या आहारी जातात. काही कालानंतर हे व्यसन त्यांच्या आयुष्याचा अविभाज्य भाग बनतो. याची साधी कल्पनाही युवकांना येत नाही. म्हणूनच व्यसनाधीनता ही मानवी जीवनाला लागलेली कीड आहे असे म्हटल्या जाते. व्यसनाधीनता ही फक्त शहरी समाजापुरतीच मर्यादीत नाही. तर ती आज ग्रामीण समाजात सुद्धा खुप मोठ्या प्रमाणात दिसून येते. तसेच ही केवळ श्रीमंत वर्गापुरतीच मर्यादीत नाही, तर गरीब वर्गातील लोक सुद्धा मोठ्या प्रमाणात व्यसनाधीनतेच्या आहारी गेले आहेत.

व्यसनाधीनतेचा अर्थ आणि व्याख्या :–

जेव्हा एखाद्या व्यक्तीला मद्यपान व अंमली पदार्थ गरजेपेक्षा जास्त सेवन करण्याची सवय लागते. मानसिक, सामाजिक स्तरावर कितीही प्रयत्न केले तरीही तो यापासून मुक्त होऊ शकत नाही. अशा स्थितीला व्यसनाधीनता असे म्हणतात. म्हणजेच व्यसनाधीनता एक अशी स्थायी व्यवस्था आहे. ज्यामध्ये व्यक्तीला मद्यपान करण्याची सतत इच्छा होते. त्याशिवाय तो जगू शकत नाही. व्यसनाधीनतेच्या सवयीमुळे व्यक्तीचा शारीरिक, मानसिक, सामाजिक आणि आर्थिक जीवनावर गंभीर परिणाम होतो. म्हणूनच भारतीय समाजात 'प्रथम माणूस मद्याला प्राशन करतो आणि नंतर मद्य माणसाचे जीवन प्राशन करते', अशी म्हण प्रचलित आहे.

व्यसनाधीनतेच्या व्याख्या :–

काही विचारवंतांनी व्यसनाधीनतेच्या काही व्याख्या केलेल्या आहेत. त्यांचा थोडक्यात परामर्श घेऊ.

जे. एल. गिलीन – ''व्यसनाधीनता एक स्थायी अवस्था आहे. ज्यामध्ये व्यक्तीला मद्यपान करण्याची सतत इच्छा होते. मात्र त्याचे गंभीर परिणाम त्या व्यक्तीच्या शरीरावर होतो.''

डॉ. उरफी – ''व्यसनाधीनता या सवयीत व्यक्ती अनेक शारीरिक समस्यांनीग्रस्त होतो. या सवयीमुळे कुटुंबातील आनंदाचा लोप होतो आणि विभिन्न सामाजिक समस्या निर्माण होतात.''

Principal
Mahatma Gandhi Arts,
Science & Late
N P Commerce College,
Armori, Dist - Gadchiroli